

Pienter investeren

Je hoeft er niet voor naar de winkel om te weten dat veel van de bestedingen van mensen opgaan aan kennisintensieve produkten. Dáár ligt de groei in de consumptieve bestedingen. De cd verdringt de grammofonplaat, een voorbeeld van consumenten die vragen naar produkten die steeds kennisintensiever zijn. Consumenten vragen ook om hoge kwaliteit en dat stelt eisen aan de geavanceerdheid van het produktieproces. Pientere produkten en produktieprocessen zijn voorwaarden voor een stevige positie op de wereldmarkt.

Je hoeft er geen bedrijfshal voor binnen te gaan om te weten dat het mensen zijn die deze produkten maken en produktieprocessen tot stand brengen en besturen. Pientere mensen.

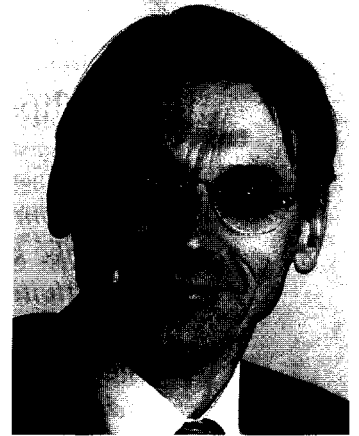
Een land dat rijk wil zijn en blijven moet pienter zijn. Het verschuiven van eenvoudige produktie naar lage-lonenlanden, naar landen met relatief slechte arbeidsomstandigheden en met weinig sociale zekerheden, zal doorgaan. Structureel concurreren met alleen de loonhoogte kan niet de bedoeling zijn en dat hoeft ook niet. Structureel concurreren kan met de kwaliteit van het produkt. Rijke landen zullen hun comparatieve voordelen steeds meer en steeds verder gedefinieerd zien in de hoogwaardigheid en complexiteit van de produktie, het samenspel van produktiefactoren.

Keer op keer heeft het CPB ons de spiegel voorgehouden: de graad van pienterheid van onze produktie is zeker niet zonder zorg. De kennisintensiteit van de produktie kan aanzienlijk worden vergroot. Dat betekent dat meer geïnvesteerd moet worden in onderzoek door bedrijven en door de overheid. Voor bedrijven is dat niet makkelijk omdat kennis pas op termijn rendeert. We weten dat de rendementen op onderzoek (zelfs op fundamenteel onderzoek door bedrijven!) hoog zijn, maar de druk om op korte termijn winst te laten zien, het eigen aandeel te zien stijgen is vaak te groot. Overlevingskracht op lange termijn wordt dan ingeleverd voor aantrekkelijkheid op korte termijn.

Onze beroepsbevolking doet qua pienterheid zeker niet onder voor die van de meeste andere landen met hoge industrialisatieniveaus. Ook blijkt de kwaliteit van ons onderwijs ruim de internationale toets te doorstaan. Maar er is geen reden om achterover te leunen. De kwaliteit kan beter. Vooral aan de 'onderkant' kan en moet er meer worden gedaan om de aansluiting te behouden tussen degenen die nu nog geen of weinig opleiding hebben en de eisen van een arbeidsmarkt die uitgaat van hoge kwalitatieve produktie.

In reactie op de recente terugval in de economische groei heeft Japan tot twee keer toe een extra pakket investeringen in onderwijs en onderzoek gerealiseerd. Zuid-Korea heeft in de jaren tachtig het niveau van de investeringen in onderzoek verhoogd van 0,5% van het bruto binnenlands produkt naar ruim 1,8%; bovendien heeft dit land een plan opgesteld voor een verdere drastische groei. Ook andere landen in het Verre Oosten zijn fors aan het investeren. Er dreigt een 'global shift', waarbij het zwaartepunt van de wereldeconomie verschuift naar Zuid-Oost-Azië.

Met het oog op de toekomstige welvaart in Europa dienen belangrijke strategische keuzen gemaakt te worden. Commitment van alle betrokken partijen – overheden, werkgevers en werknemers – is nodig om te bereiken dat een groter deel van de ons ter beschikking staande middelen geïnvesteerd wordt in produktieve capaciteit. Investeringen in onderwijs en scholing zijn van groot belang voor behoud van de vitaliteit van onze economie. Samenwerking op Europees niveau is nodig bij de ontwikkeling van nieuwe technologieën. Europa, en dus ook Nederland, staat voor grote uitdagingen. Pienter is om de handschoen op te pakken.

J.M.M. Ritzen